Број 279. У Новом Саду, у петак 21. децембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се укући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 22

Поједини јутарњи јутарњи стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Једна ретка светковина.

Деска, 17 децембра.

Из нашега места нисте ни када добили гласа господине уредниче, а требало је више пута по штогод јавити. Мило ми је, што баш први пут имам врло леп глас да Вам јавим ово једне од најлепших општина у Поморишју. Дана 15. децембра прославили смо најсвечаније 25-годишњи јубилеум од кад нам је за бележника дошао Александар Јанковић. Ово је већ сама по себи ретка појава, да један бележник проведе 25 година у једној општини, а још ређа, да му општина приређује прославу, па још, да мисао за прославу поникне у самом народу. Код нас је ево баш тај случај. Александар Јанковић је дошао пре 25 година као сасвим млад човек у нашу општину. Својим честитим, поштеним, истрајним радом стекао је код нас толику љубав у народу, да је сам народ покренуо из своје средине мисао, да прослави 25 годишњицу службовања свога многозаслужногабележника Интелигенција је ту мисао прихватила и прослава је тако сјајно испала, да може служити на понос слављенику, а на част приређивачима. Да ту појаву протумачимо, морамо се винути у прошлост.

Пре 25 година беше у овом, онда још новосегеђинском срезу, највећи неред по општинама. Не зна се, који су званичници од којих били гори. Неред, мито, глобљење и харање било је нешто, што се само по себи разумевало. Било је и честитих званичника и среских начелника, али су ти праву прилику грабили, да се из овог пакла извуку. Но најгоре су пролазиле општине због несавесности својих бележника, а међу њима канда најгоре наша општина. Бележници су се сваки час мењали; неки од своје воље, а неки и преко воље. Грабили су и отимали, а радили нису ништа. Последица је била, да је и народ и општина осиромашила и задужила се, а сама општинска кућа беше једна рушевина од две јадне собице. Било је и таквих бележника, који су дошли с најлепшом намером, да послуже општини и народу, али чим су видели ово чудо и покор, они су побегли.

Его у таком је стању затекао ову општину садашњи бележник Александар Јанковић, кад је 1882. године у њу дошао. Но он се није поплашио. Он је радио и радио, савесно, одушевљено, енергично и тврдом вољом. Данас је наша општина једна од најуреднијих у жупанији. Општинска је кућа права палата и што је реткост, имаде преко 70 хиљада круна готовог новца, који се даје народу под најповољнијим условима и малом каматом на зајам. У званичењу је такав ред и дисциплина, да је тешко има још у којој општини.

Ето то је покренуло народ да и видљиво ода почаст своме толико заслужноме бележнику, кад је навршио 25 година службовања

Сама свечаност је овако текла. У 10 часова до подне било је свечано благодарење у српској цркви, на којему је било толико народа и Срба и Мађара, да ни орах не би на земљу пао да га је ко год бацио. Осим мештана било је још и много гостију са стране: из Сегедина, Кањиже, Темишвара, Сирига и околних места. После благодарења била је у општинској кући свечана седница, на којој је говорило више говорника на српском овдашњи свештеник Јован Гавриловић и школски председник Лаза Руо и мађарском језику представник и спански чиновник Лајош Тодореск а завршио је барон Герлици и после говора предао у име становништва слављенику један диван сребрн дивит и злато перо, нагласивши, да је ту и сиротиња својим фалерима учествовала. Слављеник је био врло тронут и једва је могао од узбуђења почети свој говор. Говорио је скоро читав сат на српском и мађарском језику. Благодарио је народу на овацији и нагласио, да му је та морална награда, најмилија награде, коју је желео за свој многогодишњи труд. Молио је народ (а било га је и у дворани и у ходнику) да му опрости, ако је кад год мало строжији био, јер без тога није могло бити у оном вашару од нереда.

После закуске у стану бележничком, где је било једнако почашћен и богат и сиромах, прешли смо у месну читаоницу, где је одржан банкет, на коме је учествовало преко 80 особа. Ту је пало много лепих здравица на српском и мађарском језику, а странци не могоше да се начуде оној лепој слови.

Завршујући овај допис, желимо слављенику да здрав и чио дочека и педесетогодишњицу.

„Srbobran“ („Србобран“) промуцао.

На наш чланак „што ћутиш „Srbobrane“ тужне? — промуцао је „Srbobran“ у своме 280. броју, и казао, а да не поцрвени, да он није никада узео у одбрану Дра Бадаја због његове наредбе против ћирилице.

Не постоји бадава пословица: „Нако тако крупно не лаже као „Srbobran“. — Та зар није баш главом „Srbobran“, и нико други него „Srbobran“, против свога бољега знања хтео да подметне Бадајеву наредбу — банском столу Та није наш народ ни тако луд, ни тако глуп, ни тако слабог памћења, а да се не сећа, како је баш „Srbobran“ бранио Дра Бадаја због те наредбе, а ко брани творца те наредбе, тај брани и наредбу. У неприлици што смо га опет мало истерали из рупе, хоће по своме старом обичају мало да подвали радикалима, па виче на сва уста: Та Др. Бадај био је једном радикалном прв ку чак и кум!“ Било је то онда када је тај радикални прваК био још конципијенат код Дра Бадаја, али има година, како радикални кум свога србождерског кума ради његова србождерства — превари. Ех шта ради „Srbobran?“ Он и после његове србождерске наредбе кандидује главом Дра Бадаја у новоградишком срезу, а присталица самосталне странке учитељ разуме се комунални Миливој Млађан води Дра Бадаја од једног Србина бирача до другог и као бесан кортешује за угњетача ћирилице.

Тек када смо га истерали из рупе осврнуо се „Srbobran“ на хрватску навалу на нашу српску вероисповедну школу у Срему, али како? Бориће се са таковим Хрватима до крајности али не против такових Хрвата. Оваку претњу прихватиће Хрвати око „Hrvatskog Branika“ са одушевљењем, а видећемо код скорих избора те самосталце, који ће смети у Срему против „Hrvatskog Branika“. Та он им је једна узданица!

„Покрет“ је добро нагрдио све Србе земунске, што су гласали радије за Србина као градског начелника, него за похрваћеног Немца, а „Srbobran“ каже да се за то није хтео због тога ухватити у коштац са „Покретом“, што то нису желили његови пријатељи у Земуну. А ко су у Земуну најприсније пријатељи „Srbobrana“? Др. Фугер и Др. Живко Бертић, дописници „Покрета“, од којих је један писао онај инфамни нападај на земунске Србе због начелничког избора. Само „Srbobrane“ да се али онако добро разумемо!

Изборно кретање.

Хрватска странка права и хрватска пучка напредна странка — и ако прва више није у коалицији — склопиле су за цео Срем споразум изборни. Да лакше упецају и коју српску луду кандидоваће за сада у неколико срезова опробане православне Хрвате. Тако кандидују горње хрватске странке у илочком, моровићком и матровачком изборном котару дра Душана Поповића. Овај им је управо прирастао за срце, од како је у Пешти на сабору рекао, да не говори српски него хрватски, и од како му је доказано, да је Српство назвао плеоназмом, дакле сувишном ствари, Хрвати се надају, да ће у сва три среза протурити свога кандидата. У томе случају имао би др. Поповић задржати матровачки срез, а кад наказадних избора кандидирао би у моровићком срезу напредњак др Живко Бертић, а у илочком срезу бивши илочки начелник др. Бенешић као праваш. У Земуну и карловачким срезу кандидују хрватске странке православног Хрвата др. Владимира пл. Николића-Подринског а у мартинаћком срезу неку Курјонину Чучковића. И тако се надају хрватске странке, да ће помоћу православних Хрвата полако спремати земљиште за католичке Хрвате. Но преварће се господа љуто Изборићe им показати, да у Срему влај још неће командарати ни Загорац ни Лорковић, него српски образ и српски понос и поштење.

Хрватска и Славонија.

Бан Ракоцај био је одономад у Будимпешти и поднео је министру-председнику извештај о конференцији бивше народне странке и о политичким приликама у опште. Разговору између министра-председника Векерла и бана Ракоцаја присуствовао је и министар Хрватске и Славоније Јосиповић.

Шта је доконато на том састанку, не зна се поуздано. По једним извештајима бан Ракоцај је изнео министру председнику Векерлу, да му није пошло за руком, да организује народну странку. Уједно је поднео и своју оставку, но министар председник Векерле умолио га да за неко време још остане баном.

„Пештански Лојд“ доноси, како је са Ракоцајем заједно у Пешти био и Томашић. И сараднику „Пештанског Лојда“ рекао је Томашић, да је с баном дошао за то у Будимпешту, да угарска влада пристане на неке измене у бановом програму, нарочито у погледу железничке прагматике. То су и постигли. Народна странка у својој конференцији, коју ће имати у четвртак (данас), изменуће тај банов програм, како је Векерле пристао и организоваће се. Томашић је још додао, како и Шум новић и Николић стоје чврсто уз народну странку, међу њиним вођама нема противности у мишљењу.

Као што се види, два по све супротна извештаја. Први изгледа вероватнији од другога.

Самосталија.

Како је Буде дошао до посланичког мандата.

»Влада пала, ми смо влада, брзојавио је Буде пл. Будисављевић, самосталски хец-кандидат за вргомостски котар 4. маја год. 1906. из редакције „Srbobrana“. Брзојав је био адресован на котарске области у Вргинмосту. Овај неки наиван добричина поверовао је брзојаву и званично препоручио честитога Буду свима званичницима

те дана 5. маја, т. ј. на дан избора дочекали сви посланици, бележници, комуналци и финанци владиног кандидата са одушевљеним усклицима: »Живио бан, живила влада, живио Буде«!« Да буде комедија потпуна препоручио је котарски управитељ бирачима слогу, а г. Гаши Девићу зажелио сретан пут. И тако се г. Гаша нашао на сокаку, а лукави Буде у поседу мандата. Сви нас уверавају, да је добри управитељ котара вргинмостског чврсто држао, да је владу преузела редакција „Srbobrana"; да је Буде као печен правник одређен за предстојника правосуђа, Јово Бањанин као неиспитани филозоф за предстојника богоштовја, а Светозар Прибићевић у својој претераној скромности само за подбана. Но није насео само вргомостски управитељ котара препреденоме Буди, већ су тако исто прошли и сви они котари у Лици, камо стижу новине пети и шести дан. Будина формула: »Влада пала ми смо влада, поплавила је брзојавно целу Лику, и тако се прогураше за посланике самосталци и у Кореници и на Удбини? Али сада додази »наравоученије« самосталске ратне тактике. Господину Буду донео један кратак брзојав на хиљаде круна а сиротом управитељу насамареног котара пакрачки дерет. Ено га код жупаније беловарске, где испашта грехове свога лаковерја. „Tineo Danaos et dona ferentes", на српски: »Чувај се Буда и кад телеграфски лаже«. То је наша порука честатим изборницима вргинмостског котара.

Избори епархијских скупштинара за архидијецезу

Јуче у четвртак били су избори епархијских скупштинара за архидијецезу. Брзојавне вести из Вуковара, Земуна и Митровице јављају нам да је радикална листа и са световним и свештеничким кандидатима победила. До закључка овога листа нисмо још добили извештај о исходу избора у карловачком протопрезвитерату Нован сваке сумње је да је радикална листа и у том срезу победила.

Читуља.

Јављају нам из Бавништа, да је тамо 17. децембра преминуо а 19. децембра уз велико саучешће сахрањен угледни грађанин и члан српске народне радикалне странке Трифун (Трета) Живковић у 65. години свога живота после подуже болести.

Покојник и као Србин и као ревностан члан наше странке у свима јавним стварима и покретима био је као борац у првим редовима. У читавом ковинском срезу био је „чика Трета" омиљен и поштован са свога отвореног карактера. Лака му црна земља била!

Извоз Србије.

Од почетка јануара до краја новембра извезла је Србија у вредности од 73.555.773 динара. Најјачи извоз имала је Србија до сад године 1902. Он је за целу ту годину износио 72.123.654 динара. Из тог излази, да је Србија ове године за једанајст месеци више извезла него онда за дванајст. Ово је јасан доказ о привредној снази Србије, кад она може ово лико да извезе и поред царинског рата са Аустроугарском.

Нов друштвени ред

Из Лондона јављају: „Дељи Њус" обио је телеграм из Њујорка, да ће се онде образовати једно друштво од својих пет стотина чланова, из најразличитијих народности, то друштво да ће населити једно острво у Тихоме Окејану и онде ће живети са новим друштвеним редом. Друштво предво и новинар и социјолог Претер. Он је пре неколико месеци упутио у том смислу један проглас на јавност и изне. као погодбу, да ко год жели бити члан тога друштва, мора понети бар хиљаду пет стотина франака (динара). На острву ће та колонија засновати републику, са председником на челу. Председника ће бирати сваке године. Увешће и министарство, само не ће бити у њему ратног министара. Сваки члан те републике обвезује се, да ће радити шест сати дневно. Сваки грађанин има права на један месец дана одмора на годину. У тој колонији има Американаца, Норвежана, Ираца, Руса и Финаца.

Толстојев удар.

Из Петрограда јављају, да је Толстој пре неки дан изјахао мало у поље на свеж ваздух. Коњ му наиђе на један јарак пун снега, те и не слутећи з глиби се предњим ногама у јарак, те се Толстој строшта и угрува. Пореметио је једно плеће и руку. Однесен је кући и лечник му је одмах указао помоћ.

Претерана љубав

У Париву се десио овај догађај. Једна жена имала је двоје деце, сина и ћер. Муж је оставио, те их је морала сама отхранити. Шила је, прала је, ишла је и за слушкињу. Али је несрећа хтела, да јој син умре по навршетку дванаесте године. На неку годину доцније уда јој се и ћерка, те тако остаде сама самохрана. Наједаред дочује она, да ће спалити тело сина њеног. Она се једне ноћи докраде до гроба, раскопа га и покупи преостале кости синовље. За тим оде у једно оближње место, испривоеди полицији све и замоли да сме сина сахранити. Полиција је притвори и даде прво лечнички испитати. Лечници су утврдили, да је жена потпуно здрава и да оно чини само у превеликој материнској љубави. Тога ради није ни позвана пред суд, да одговара за своје иначе свакако кривично дело. Баш се требале укопати кости сина њеног, кад она ноћу у очи тог дана покупи синовље кости и побегне. Полиција је тражи не да је изведе пред суд већ да спасе сироту жену.

Време.

Према телеграфском извештају од 19. децембра може се очекивати ладан ветар јужно и западно на много места киша.

Веровање. — Гатање. — Лечење.

Од урока.

Наше жене се боје намета и урока, а бране се од тога на много начина. Ми лекари би смо им ту празноверицу још и опростили — та сељанке су свугде толико просте и неуке, да не могу друкче схватити урок појединим појавама — али ми не можемо опростити, кад се у тој празновери служе и таквим средствима, која су очигледно штетна. Тако н пр малом детету од урока међу под главу главицу бела лука; више главе глогов трњић; у косу му воском залепе какву стару парицу; око врата му обесе вашивену хамајлију, а на њу привежу секирицу, сковану од плоче га мртве кобиле (Левач и Темнић). По гдегде има на једном детету тих урочака још много више, па мало-мало, а они сметају било овој било оној обави самога детета, било старијима, који дете негују. Те дранкулије гребу, и жуље, па је дете немирно: тешко заспи, или се из сна буди. Али оне сметају и при купању, умивању, повијању и преоблачењу детета. А што је још понајопасније, махом се временом тако загаде, да се у њима врло ласно и кужне клице залегу и дуго држе. То је, наравно, тим опасније, што се понеке од тих дранкулија преносе с једнога детета на друго — дакле и са болесног на здраво. Па се онда чудимо како се зараза шире!. А нити има урока, нити би се — све да га и има — ми на тај начин могли од њега одбранити.

Да зуби не боле.

Има крајева, где се сељак празником нипошто не би обријао Вели да би га онда зуби болели. Нарочито се неће бријати на Крстов-дан.

Ово веровање је неоправдано. Зашто би сељака баш обријана зуби болели? И зашто да га боле баш онда, ако се празником обрије, а не радним даном?

Али је то веровање донекле и штетно. Наш сељак и онако слабо негује своје тело и слабо се стара, да га одржи чисто и уредно, па ако још на то не би употребио празник, ретко би кад на тај посао и доспевао. Тежатницима је он махом у послу, па ако недељом и празником не ухвати мало времена да се ишчешља, обрије и уреди, обрасте у коси и бради као дивљак. У запуштену косу и браду запада свакојака нечистоћа, а по гдекада се залеже и какав живи гад.

Брзојави „Застави".

Стигли 20 децембра.

Изборни покрет.

Земун. Велика конференција барача српске народне радикалне странке шимуновачког среза истакла др. Јована Радојевића Вучића за кандидата за земаљски сабор.

Иступање из народносне странке.

Будимпешта. Јован Сучију и тужно је из народносног клуба, јер не одобрава пасивну политику ово а.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 2. јануара. 1907. год. (Брзојавни извештај)

Готова роба.

Раж прве каквоће 23 кр. 50 п. до 23 кр. 70 п.

Раж средње каквоће 23 кр. 20 п. до 23 кр. 40 п.

[illegible] на краму 15 кр. 70 пов. до 15 кр. 90 пов.

[illegible] — кр. — п. до — кр. — п.

Зоб прве каквоће 17 кр. 05 п. до 17 кр. 20 п.

Зоб средње каквоће 16 кр. 30 п. до 16 кр. 85 п.

Кукуруз домаћи 14 кр. — пот. до 14 кр. 10 п.

ОДЕЛАЊЕ
ФИНОГ И МОДЕРНОГ
за мушке и женске
добија се јефтино
код ПАВТЕ СПАЈИЋА Нови Сад
493 Дунавска улица бр. 36

НОВО!
Марка „Haloch" изврстан Берберски Ваден сапун. Гарантовано: благ, пријатан пену читава 3—4 часа не суши, код прве пробе уверење. 1112220—25
ПРВА ВЕЛ. БЕЧКЕРЕЧКА ТВОРНИЦА САПУНА одељење VI. Вел. Бечкерек, разашиље мустре по К. 5·30 п. 5 klg поштом franco.

СЕМЕ ОД
РАНОГ ГРАШКА
који већ у мају доспева добити се може код
Васе Вучковића
1535 8—10 НОВИ САД
код „Шаргарепе".

ГРАМОФОН
Од 7 на више до 300 круна.
Уз јамчевину. Нова плоча са српским песмама и свирком, Сензација. Оригиналне плоче са две стране такође се могу добити. Продаје се и на отпкату у ратама. Ценовник забадава. Дописивање на сваком језику! Измена плоча!
Јосиф Тот (Tóth József)
Сегедин (Szeged. Könyök utcza 3.)
1022 16 29

Ко жели јефтин новац
на КУЋД И ЗЕМЉУ и на II. и III. место добити или већ имајуће зајмове са јептинијим променути, може то са малом трошком у најкраће време пробавити, ако се обрати на
Адолфа Фишера
банкарска и мењачка радња
НОВИ САД, господска улица бр. 15.
Посредници добијају провизију.
1092 50—50

1386. szám — 1907. végrhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujvidéki kir járásbiróságnak 1907. évi V. 888. számu végzése következtében Dr. Mayer Oszkár ujvidéki ügyvéd által képviselt Kaiser Ernestina mohácsi lakos javára Adler Géza és neje ujvidéki lakosok ellen 1600 K s jár. erejéig 1907. évi junius hó 3-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1085 koronára becsült következő ingóságok, u m: szobabutorok, ágynemüek, liszt, egy kerékpár és egyébb ingok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbiróság 1907. évi V 888/4. számu végzése folytán 1600 korona tőkekövetelés, ennek 1907. évi márczius hó 27. napjától járó 6% kamatai, $^1/_2$% váltódij és eddig összesen 124 kor. 60 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig, Ujvidéken alperesek lakásán leendő megtartására 1908. évi január hó 7-ik napjának délutáni $2^1/_2$ órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzésse hivatnak meg hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidéken, 1907. évi deczember hó 21. napján.

Basch Sándor
kir. bir. végrehajtó.

I. 1656 1—1

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.